

DE KONING KOMT!

preek voor 'Palmzondag' over Lucas 19,28-46

Bijbellezing Lucas 19,28-46

Bedum, 5 april 2020

ds. Marten de Vries

Gemeente van Jezus Christus,
broers, zussen;
beste kijkers,

'op weg naar Jeruzalem'

Het loopt tegen Pesach.¹ Het jaarlijkse bevrijdingsfestival. De viering van zoveel jaar vrijmaking van het slavenbestaan in Egypte. Bedevaartgangers zijn onderweg naar of al aangekomen in Jeruzalem. Het gezang van pelgrims is niet van de lucht. 'Pelgrimsliederen': Psalm honderdtwintig voor gelovigen die op weg willen; honderdeenentwintig voor reizigers; honderdtweeëntwintig voor gearriveerde mensen; enzovoort.² Jezus is erbij. Met zijn gevolg.³ Hij maakt de reis van zijn léven. Al vanaf hoofdstuk 9,51⁴ doelbewust op pad naar de stad waar Hij z'n dóódonnis krijgen zal. Zowat aan 't einde van zijn kruistocht. Vast ervan overtuigd dat Hijzélf daarmee niét aan z'n eind komt.⁵

steeds meer tot zijn doel

Wanneer wij het verhaal in Lucas volgen, zijn er vier momenten om bij stil te staan. Eerst 'nádert' Jezus die twee dorpjes met een 'B': Betfage en Betanië. Vervolgens komt Hij 'díchtbij' het punt waar je de Olijfberg afdaaft. Dan ziet de bejubelde Koning Jeruzalem 'vlak vóór zich' liggen. In het Griekse origineel wordt telkens hetzelfde werkwoord gebruikt.⁶ Steeds meer

¹ Lucas 22,1; Johannes 12,1.12-15.

² Tot en met Psalm 134.

³ Marcus 10,32: Jezus loopt voorop!

⁴ Zie ook Lucas 9,31. Ook: 13,22; 17,11; 18,31.

⁵ Lucas 9,22; 18,33.

⁶ 29 'ήγγισεν'; 37 'εγγίζοντος'; 41 'ήγγισεν' < 'εγγιζω'.

komt Jezus tot zijn doel. Hij huilt. Uiteindelijk betreedt⁷ Hij in de hoofdstad de tempel: ‘het huis van zijn Vader’.⁸ Als vervulling van de profetie van Maleachi: “Opeens zal Hij naar zijn tempel komen, de Heer naar wie jullie uitzien.”⁹

DE KONING KOMT,

luit de titel van deze preek voor Palmpasen.

Vier elementen:

- **Hij claimt**
- **Hij accepteert**
- **Hij huilt**
- **Hij verjaagt.**
-

DE KONING CLAIMT

niet zomaar een berg

De voetreis van Jericho, waar Jezus Zacheüs blij maakte,¹⁰ naar Jeruzalem is zo’n dertig kilometer; een dagreis lopen. Je bent dan wel een kilometer hoger boven de zeespiegel. Op de route, zo’n drie kilometer vóór de tempelstad, liggen, hoog op de zuidoostelijke helling van de Olijfberg, twee dorpjes: Betanië – ‘Huis van Dadels’¹¹, woonplaats van Lazarus met z’n beide zussen;¹² en, het eerste voorstadje: Betfage – ‘Huis van Vijgen’. De ‘Jabal az-Zaytoen’, zoals de Olijfberg in het Arabisch heet, was en is niet zomaar een berg of bergrug. Niet alleen ligt de olijftuin Getsemane aan de voet ervan. Voor de profeet Zacharia is het plek van het laatste oordeel.¹³ Tot vandaag een populaire begraafplaats voor Joden om daar de komst van de Messias af te wachten.

vastgebonden aan een wijnstok

Vanuit Betanië stuurt Jezus twee leerlingen naar Betfage.¹⁴ Waarschijnlijk, net als over drie dagen voor het organiseren van een eettaal voor de paasmaaltijd, Johannes en Peter.¹⁵ Ze worden ‘voortgestuurd’. ‘Uitgezonden’ stond er vroeger.¹⁶ Vertaling van het werkwoord waarvan het woord ‘apostel’ is afgeleid: ‘zendeling’;¹⁷ een woord met dikwijls een officiële

⁷ 45 ‘εἰσελθὼν’ < ‘εἰσερχομαι’.

⁸ Lucas 2,49; Johannes 2,16.

⁹ Maleachi 3,1.

¹⁰ Lucas 19,1-10.

¹¹ Anderen: ‘huis van ellende’.

¹² Johannes 11,1; vergelijk Lucas 10,38.39.

¹³ Zacharia 14,4.

¹⁴ Zie Johannes 12,1: deze evangelist noemt allen Betanië.

¹⁵ Vergelijk Lucas 22,7-13

¹⁶ Statenvertaling en NBG-'51.

¹⁷ ‘ἀποστελλω’.

lading.¹⁸ Stráks voorspelt Jezus dat ze een man met kruik zullen aantreffen, nú dat ze een vastgebonden ezelsveulen zullen zien. Die herinnert ons aan Genesis 49: Jakob die Juda zegent; spreekt over ‘scepter’ en ‘heersersstaf’; en dan over een ezel met jong, vastgebonden aan een wijnstok.¹⁹ Die moeten ze, zoals straks die kamer, in opdracht van hun Heer confisqueren: “de Heer heeft het nodig.”²⁰ En zoals straks de bovenzaal, wordt nu het rijdier vrijwillig afgestaan.

Salomo, Jehu

Al zijn de messiasverwachtingen van het publiek niet reëel,²¹ Jezus laat zich wel degelijk gelden. Niet normaal natuurlijk om als pelgrim te ezel gezeten de stad binnen te willen gaan. Hij lijkt Salomo wel wanneer die tot koning wordt gekroond.²² En dan op een nog niet ingereden beest, hè? Doet denken aan de nieuwe wagen waarop de ark in Davids dagen naar Jeruzalem werd gebracht.²³ Jezus láát zich ook vorstelijk fêteren. Het nog verse veulen wordt comfortabel opgezadeld met kleurige kleren van Jezus’ leerlingen. Hij klimt niet zélf maar láát zich op zijn vervoermiddel helpen. De jassen van zijn volgelingen²⁴ worden iedere keer weer vóór Hem uit gelegd, als rode loper. Hij lijkt Jehu wel als die z’n voorganger Joram als koning van Israël vervangt.²⁵

een pro maar geen patser

En toch... ‘t is wél een ezel; een kruising wellicht. Een jong, onervaren dier. Koning Jezus claimt het beest, rijdt als een pro. Maar verschijnt niet als patser op een gedresseerd paard. Nee, zoals voorzien door Zacharia; Matteüs en Johannes leggen uitdrukkelijk de link.²⁶ De profeet had georakeld: “Juich, Sion, Jeruzalem, schreeuw het uit van vreugde! Je koning is in aantocht, bekleed met gerechtigheid en zege. Nederig komt hij aanrijden op een ezel, een hengstveulen, het jong van een ezelin.”²⁷ Een kwétsbare man op een kwétsbaar dier. Niet in aantocht om bloed te vergieten; behalve... dat van Hemzelf. Leeuw en Lam in Één.²⁸ Gekomen om – naar Jesaja – ‘onze ziekten te dragen’.²⁹ Om door zín lijden alles wat wij te líjden hebben te boven te komen.

DE KONING ACCEPTEERT

in de sfeer van Zacharia 9

De afdaling kan beginnen. Wat óók begint is het gejuích. De met Jezus méégekomen sámen met de Hem tegemoétkomende pelgrims, die andere feestgangers – en met name ‘de

¹⁸ Onder meer Lucas 1,26 Gabriël; 4,18 Jezus; 7,27 Johannes de Doper; Lucas 10,1 de tweeënzestig; 11,49 en 13,34 profeten; 22,8 Petrus en Johannes.

¹⁹ Genesis 49,10.11.

²⁰ Moederezel gaat met jonge (muil?)ezel mee, Matteüs 21,1-5.

²¹ Lucas 19,11.

²² I Koningen 1,32-40, met name 33.

²³ II Samuël 6,3.

²⁴ ‘Leerlingen’ in 36 in de ruime zin van het woord, vergelijk 6,13.17.

²⁵ II Koningen 9,13.

²⁶ Matteüs 21,4.5; Johannes 12,14.15.

²⁷ Zacharia 9,9.

²⁸ Openbaring 5,5.6.

²⁹ Jesaja 53,4.

komende³⁰ Pelgrim bij uitstek – inhalen,³¹ beginnen luidkeels te prijzen. Geheel in de sfeer van Zacharia 9. Ze loven God. Jubelen en bezingen de ‘wonderdaden’ die ze Jezus hebben zien doen. Ik denk aan de blinde bedelaar Bartimeüs uit hoofdstuk 18.³² Mogelijk is het om de bekering van tolbeambte Zacheüs.³³ Of vanwege Lazarus, in Betanië weer tot leven gewekt.³⁴ Of al die andere, eerdere wondertekenen. ‘Hulde voor de Heer!’, roepen ze. ‘Leve de Koning!’

een en al Psalm 118

Het is een en al Psalm 118. Ook daar is sprake van ‘gejubel’ om ‘machtige daden’ door ‘Gods rechterhand’.³⁵ Van stadspoorten die opengaan.^{36 37} “Gezegend wie komt met de naam van de HEER. Wij zegenen u vanuit het huis van de HEER.”³⁸ Daarmee begroeten bedevaartgangers elkaar gewoonlijk. Maar ze voegen iets toe. Lucas heeft het niet over palmtakken – waar deze zondag naar genoemd is.³⁹ Ook vermeldt hij het woord ‘Hosanna’ niet.⁴⁰ Wél – opvallend – dat de menigte Jezus Psalm 118 toezingt als kóning: “Gezegend Hij die” – ‘namens God’ – “komt als kóning”. Ze bewieroken Jezus als ‘Zoon van David’.⁴¹ Als ‘koning van Israël’.⁴²

sprekend op de engelenzang

‘Dit is de dag’ van ‘het komende koninkrijk van vader David’!⁴³ Jezus wordt geprezen als door God gegeven Vredevorst. “Vrede in de hemel en eer aan de Allerhoogste.” ‘In de hoogste hemelen’ lazten we eerst.⁴⁴ Het lijkt sprekend op de engelenzang: “Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor alle mensen die Hij liefheeft.”⁴⁵ ‘t Is oorlog in Israël: het land is bezet. Maar vanuit de hemel biedt God via Jezus vrede aan: sjaloom, salaam. Gods vrede ‘moge Jeruzalem bezoeken’.⁴⁶ En als stad en land Hem straks afwijzen, in de hemel vindt Hij bij voorbaat erkenning.

levende mensen of levenloze stenen

Érder verbóód Jezus zijn leerlingen rond te bazuinen dat Hij ‘de door God gezonden Messias’ is.⁴⁷ Nú laat Hij zich bijbehorend eerbetoon welgevallen. Acceptéert dat Hij als Koning wordt toegezongen. Enkele Farizeeën vinden het ónacceptabel. Vragen de rabbi zijn publiek terecht te wijzen. Een impliciete erkenning dat Jezus meer zeggenschap heeft dan zij. Mogelijk zijn ze bang voor repercussies van de overheid: tijdens Joodse feesten is er, uit angst voor rellen, veel politie op de been. Ze vinden het vast ook ongepast. Jezus wijst het verzoek af. Zouden lévende mensen zwijgen, de levenlóze stenen van het ‘hechtgebouwde’ Jeruzalem⁴⁸ zouden spreken.⁴⁹

³⁰ Lucas 3,16; 7,19.

³¹ Marcus 11,9; Johannes 12,12.13.18.

³² Lucas 18,35,43; vergelijk Marcus 10,46.

³³ Lucas 19,1-10.

³⁴ Johannes 11,1-44; 12,17.

³⁵ Psalm 118,15-17.

³⁶ Psalm 118,19.20.

³⁷ Misschien ook de ‘groene twijgen’ van Psalm 118,27 – Nieuwe Bijbelvertaling; in plaats van ‘touwen’ – NBG-’51.

³⁸ Psalm 118,26.

³⁹ Marcus 11,8; Johannes 12,13.

⁴⁰ Matteüs 21,9; Marcus 11,10; Johannes 12,13.

⁴¹ Matteüs 21,9.

⁴² Johannes 12,13.

⁴³ Marcus 11,10; vergelijk Lucas 1,32.

⁴⁴ NBG-’51: “εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.”

⁴⁵ Lucas 2,14: “δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη: ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.”

⁴⁶ Gereformeerd Kerkboek psalm 122:3.

⁴⁷ Lucas 9,21.

⁴⁸ Gereformeerd Kerkboek psalm 122:1.

⁴⁹ Vergelijk Habakuk 2,11.

kruistocht → zegetocht

Alle lof voor God en zijn Gezalfde. Jezus gaat lijden en sterven. Maar Hij benadert Jeruzalem allerm minst als machteloze martelaar. Hij zal zijn zelfopoffering te boven komen.⁵⁰ Het kruis wordt niet zijn ondergang. Hij zal er hangen ‘als Koning van de Joden’.⁵¹ Zijn kruistocht wordt een zégetocht. De Goede-, Stille- Lijdensweek, met vrijdag als toppunt, begint daarom met een feestelijk onthaal op máándag.⁵² Hoe ellendig de wereld er ook uitziet, er is altijd perspectief. ‘Van Golgota begint de victórie.’ En daarom zingen we, juist nu, met woorden uit Jesaja 55: “Gods volk wordt uitgeleid” en “zelfs de bomen zijn blij!”

ZINGEN Opwekking 148

DE KONING HUILT

gejubel en anticlimax

Van mijn Zuid-Afrikatijd heb ik een boek overgehouden, getiteld ‘Tranen over Johannesburg’; oorspronkelijke titel: ‘Cry, The Beloved Country’.⁵³ Het is het verhaal van Stephen Kumalo, een zwarte dominee uit Kwazulu Natal. Die reist in 1946 naar Johannesburg om z’n zus en zoon op te zoeken. Vandaag staan we stil bij Jezus, op pelgrimstocht naar Jeruzalem. In de hoop broers en zussen te vinden. Nóg dichterbij Jeruzalem gekomen, ontstaat na – zelfs nog ónder – al het gejuich en gejubel van daarnet, een anticlimax. Jezus ziet de stad onder ogen en begint te huilen. Niet zachtjes voor zichzelf, zoals Hij in Betanië deed na het sterven van Lazarus.⁵⁴ Hij barst, gelet op het gebruikte woord, hardóp in hete tranen uit.⁵⁵ Vanwaar deze niet vaker door Jezus getoonde emotie?

geen oog voor Hém

Jezus huilt niet om zichzelf. Omdat Hij er tegenop ziet later die week gearresteerd en gekruisigd te worden. Jezus heeft liédsvredriet. Het zijn ‘tranen over Jerúzalem’.⁵⁶ Vergelijkbaar met Elisa die huilde om wat Hazaël als koning van Syrië Israël zou aandoen;⁵⁷ en Jeremia omdat hij de deportatie van Gods volk aan zag komen.⁵⁸ Middenin bezettingstijd komt Jezus als ‘godsvredegezant’. Hij ziet méér dan zijn reisgenoten.⁵⁹ Méér dan stenen muren opdoemen. Sion⁶⁰ heeft géén oog voor Hém. Als blijkt dat Hij een ándere soort vrede stichter is dan ze begeren, krijgt de Farizeese oppositie bijval van de bevolking; die Hem laat vallen als een baksteen. Onbegrepen liefde. Met alle gevolgen van dien. De hemel zoekt slechts ‘het goéde voor Jeruzalem’.⁶¹ Maar ‘t ziet er slécht uit ...

⁵⁰ Lucas 18,31-33.

⁵¹ Lucas 23,38.

⁵² Zie Johannes 12,1.12.

⁵³ Alan Paton, 1948.

⁵⁴ Johannes 11,35: ‘δακρυω’.

⁵⁵ ‘κλαιω’ – ‘weeklagen’; als in Johannes 11,31.33.

⁵⁶ Jakob van Bruggen, Lucas, Het evangelie als voorgeschiedenis, 349 (titel boven 41-44).

⁵⁷ II Koningen 8,11.12.

⁵⁸ Jeremia 13,17; vergelijk 14,17: honger.

⁵⁹ Johannes 2,25.

⁶⁰ Matteüs 21,5; Johannes 12,15.

⁶¹ Psalm 122,9 – NBG-’51; Gereformeerd Kerkboek psalm 122:3.

nóg bekeringstijd...

Terwijl de schare psálmen zingt, huílt Koning Jezus. Wat zal Hij zich, nú al, eenzaam hebben gevoeld.⁶² Donkere wolken pakken zich samen boven Gods lievelingsstad.⁶³ Het lijkt een reportage van wat een kleine veertig jaar later gebeuren zal: ‘belegeren, ‘omsingelen’, ‘met de grond gelijk maken’. De verwoesting in het jaar 70.⁶⁴ De hele bevolking onder de voet. De met zorg herbouwde stad met tempel opnieuw in puin: geen steen meer op een andere.⁶⁵ ‘t Ís nóg bekeringstijd: ‘tijd van Gods ontferming’.⁶⁶ Erkénd te worden is Jezus’ hartenwens. Maar zij moeten nu wel hékennen⁶⁷ wie voor de poorten van Jeruzalem staat.

met jou bezig

Mijn zus, mijn broer, begrijp jíj Koning Jezus wel? Hij is compleet anders dan andere wereldleiders. Hij is niet vooral met zichzelf bezig: beeldvorming, machtsuitbreiding, herverkiezing. Hij is de líjdende Messias, die het heil van ánderen zoekt. Al denk jíj níet aan Hém, Híj is nog wél met jóu bezig. Het doet Hem píjn als jij Hem niet ziet hangen. Hij huílt als jij Hem niet hoeft omdat Hij z’n macht niet precíes zó gebruikt als jij wilt voorschrijven. “Ik sta voor de deur en kloep aan,” zegt Hij.⁶⁸ Heb je in de gaten waarvoor je Jezus voorál nodig hebt?

DE KONING VERJAAGT

ze zitten niet op Hem te wachten

Jezus arriveert in Jeruzalem. Inderdaad wordt Hij niet met open armen ontvangen. Matteüs verhaalt van een uitgesproken koéle ontvangst. “Wie is die man?”, vragen ze.⁶⁹ ‘Wat is dat voor druktemaker?’ Maar Jezus spoedt zich naar de tempel. Hij gaat er binnen. En ‘neemt Hij alles in ogenschouw’, rapporteert Marcus. “Bekijkt alles goed.”⁷⁰ Koning Jezus houdt inspectie ‘in het huis van zijn Vader’.⁷¹ Alleen... voor Hem géén erewacht.⁷² Ze zitten, in het huis ‘waar alles spreekt van Hem,⁷³ helemáál niet op Hem te wachten. Teleurgesteld gaat Jezus, ‘s avonds laat, met zijn twaalf leerlingen terug naar Betanië, vermeldt Marcus dan.⁷⁴ Waar Hij welkom is. Om op dinsdag terug te keren naar de hoofdstad. Om daar nog eens te herhalen waarmee Hij z’n optreden ooit ook begon.⁷⁵

kooplui in plaats van dominees

Big business. Wijn, olie, zout, duiven, schapen: met veel geschreeuw gaan offerbenodigheden over de toonbank. De Romeins-Joodse schrijver Flavius Josefus vermeldt dat in één paasweek

⁶² Helemaal aan het kruis, Matteüs 27,46.

⁶³ Psalm 87,2.

⁶⁴ Vergelijk Lucas 21,6.

⁶⁵ Tegenovergesteld aan Haggai 2,15 – NBG-’51: ‘voordat steen op steen gelegd werd’.

⁶⁶ ‘...τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.’ Statenvertaling: ‘uwer bezoeking’. Vergelijk Lucas 1,68: ‘bekommerd’, Statenvertaling: ‘bezocht’

⁶⁷ ‘γινώσκω’ in 42.44.

⁶⁸ Openbaring 3,20.

⁶⁹ Matteüs 21,10: “Τίς ἐστὶν οὗτος.”

⁷⁰ Marcus 11,11: ‘περιβλεψάμενος’.

⁷¹ Lucas 2,49; Johannes 2,16.

⁷² Jakob van Bruggen, Marcus, Het evangelie volgens Petrus, 248.

⁷³ Gereformeerd Kerkboek psalm 27:3.

⁷⁴ Marcus 11,12.

⁷⁵ Johannes 2,13-17.

tweehonderd-zesenvijftig-duizend-vijfhonderd schapen werden verhandeld.⁷⁶ (Al had ie zich een nul vergist...) Omwisselen van Romeins geld in tempelmunten. Handel in vreemde valuta van Joden van all over the world. Het tempelcomplex gedomineerd door kundige kooplui in plaats van devote dominees. Voordat Hij als 'lám ter slachting geleid wordt',⁷⁷ treedt Jezus op als leeúw. 'De Heer des huizes' verjaagt dealers, sluit winkels, legt de hele boel plat. De tempelpolitie doet niks. Misschien zijn gewone priesters⁷⁸ wel blij...

offers als verdienmodel

Wat wil God zien, wanneer mensen in nood zijn? Mensen die uitzien naar de hun beloofde Redder.⁷⁹ Mensen die bidden óm zijn komst. Mensen die Hem blij begroeten bij zijn komst. Maar wat ziet Jezus? In wat Jesaja 'huis van gebed voor alle volken' noemde⁸⁰ – straks komt die Ethiopische man er knielen –⁸¹ zijn de offers die spreken van hoop en verwachting een verdienmodel geworden. Gods gebedshuis lijkt op een 'rovershol'; spelonk⁸² waar plundersaars zich schuilhouden.

waar wacht jij nog op?

En jij, mijn zus, mijn broer: waar wacht jij nog op? Een Verlosser die voorkómt dat door de pandemie een nieuwe economische crisis komt? Of op het feest van de Man die mensen met God verzoent? Hoe zul jij Hem ontvangen: de "Wonderbare Raadsman, Goddelijke Held, Eeuwige Vader"; dé "Vredevorst"?⁸³

AMEN

⁷⁶ Bron: <https://bijbeloptiek.weebly.com/kwart-miljoen-offerschappen.html> .

⁷⁷ Naar Jesaja 53,7 – NBG-'51.

⁷⁸ Lucas 1,8.9 in tegenstelling tot 19,47.

⁷⁹ Lucas 2,11.

⁸⁰ Jesaja 56,7; zie ook Jeremia 7,11.

⁸¹ Handelingen 8,27.

⁸² 'σπηλαιον'.

⁸³ Jesaja 9,5.